

Kabinet Zaštitnika 020/241-642
Savjetnici 020/225-395
Centrala 020/225-395
Fax: 020/241-642
E-mail: ombudsman@t-com.me
www.ombudsman.co.me

Broj: 01-481/17-4
Podgorica, 25.09.2017. godine
JN/JN

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 stav 1 Zakona o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br.42/2011 i 32/2014.) i člana 41 Pravila o radu Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br.53/14.), nakon završenog postupka po pritužbi osuđenog lica XY, daje sljedeće

MIŠLJENJE

1. Uvod

XY, osuđeno lice na izdržavanju kazne u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija u Spužu (ZIKS), podnio je pritužbu instituciji Zaštitnika na rad Uprave policije - CB Podgorica.

U pritužbi između ostalog, navodi: da na traženje ZIKS-a, u svrhu odobravanja korišćenja pogodnosti lica na izdržavanju kazne zatvora, nadležni CB Podgorica, četvrti put dao negativno mišljenje po pitanju njegove procjene bezbjednosti, a podnosilac pritužbe smatra da ne postoji ni jedan razlog zbog kojeg ne bi mogao koristiti pogodnosti. Uz pritužbu su dostavljene izjave potpisane od strane pet stanovnika Gornje Veruše, sa ličnim podacima i kontaktima, u kojima izjavljuju da nemaju ništa protiv korišćenja pogodnosti podnosioca pritužbe XY, odnosno da on povremeno boravi u njihovoj sredini.

2. Postupanje Zaštitnika

Zaštitnik je zatražio i dobio izjašnjenje od Uprave policije-CB Podgorica u kome je, između ostalog, navedeno: da je u sklopu traženih provjera obavljen razgovor sa XY, koji je bliski rođak XY i koji je izjavio da je »to bio nemili događaj koji se dugo pamti, ali da nema saznanja da je neko od oštećene porodice uputio bilo kakve prijetnje prema XY«; da sa porodicom pokojne XY, nije bilo moguće obaviti razgovor, usljed činjenice da isti žive u Švajcarskoj i ne dolaze u Crnu Goru; da je obavljen razgovor sa građanima Gornje Veruše, bez navođenja konkretnih imena, odnosno mještanima koji poznaju XY, te da su isti izrazili negativan stav u odnosu na boravak XY iz ZIKS-a izazvalo uznemirenje građana kao i oštećene porodice.

Iz Uprave policije CB Podgorica uz Izjašnjenje su dostavili: Službenu zabilješku sačinjenu 18.07.2017.godine, Službenu zabilješku sačinjenu 21.12.2016.godine i Službenu

zabilješku sačinjenu dana 03.06.2016.godine, Službenu zabilješku sačinjenu dana 04.12.2015.godine.

3. Utvrđene činjenice

Uvidom u izjašnje i dokumentaciju, koje je dostavio CB - Podgorica utvrđeno je sljedeće:

- da je ZIKS, shodno Pravilniku o kućnom redu za izvršenje kazni zatvora, četiri puta zatražio bezbjedonosnu procjenu od CB Podgorica, za osuđeno lice XY;
- da je Uprava policije - CB Podgorica, na osnovu terenskih provjera i mišljenja koja su tražena za njega, a u vezi korišćenja pogodnosti- povremenog boravka u Gornjoj Veruši, četiri puta (u periodu od oko dvije godine od kad je ispunio druge uslove utvrđene relevantnim propisima), dala istovjetna negativna Mišljenja;
- da u dostavljanoj dokumentaciji nema podataka: o broju lica sa kojima je obavljen razgovor na terenu i drugi relevantnih podataka;
- da nije obavljen razgovor sa oštećenom porodicom;
- da se u dostavljenoj dokumentaciji u zaključku kao razlog za negativnu bezbjedonosnu procjenu navodi da bi boravak podnosioca pritužbe u toj sredini doveo do uznemirenja građana i oštećene porodice.

4. Relevantno pravo domaće pravo

Ustav Crne Gore („Službeni list CG,, broj 1/2007 i 38/13) određuje:

„Crna Gora jemči štiti prava i slobode. Prava i slobode su nepovredivi.Svako je obavezan da poštuje prava i slobode drugih“. (član 6)

Zakon o izvršenju kazne zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti („Službeni list CG,, broj 36/15) propisuje:

„Radi poboljšanja položaja zatvorenika, održavanja odnosa sa članovima uže porodice i drugim licima, podsticanja učešća u ostvarivanju programa tretmana i reintegracije zatvorenika i jačanja odgovornosti i samopouzdanja, zatvorenik može ostvariti određene pogodnosti.“ (član 31)

„Pogodnosti, u smislu člana 31 ovog zakona, su: 1) korišćenje vikenda u krugu uže porodice; 2) odsustvo u trajanju do sedam dana u toku jedne godine; 3) korišćenje cijelog ili dijela godišnjeg odmora u krugu porodice; 4) korišćenje vlastitog televizijskog prijemnika; 5) samostalno spremanje hrane i sokova; 6) češće primanje paketa; 7) novčano nagrađivanje do 30% ostvarene zarade u posljednjem mjesecu; 8) duža posjeta člana uže porodice; 9) korišćenje zatvorskog telefona o trošku Zavoda; 10) duže korišćenje biblioteke i čitaonice; 11) posjeta teško bolesnom članu uže porodice; 12) prisustvo sahrani člana uže porodice; 13) prisustvo rođenju, vjenčanju i drugom važnom događaju u užoj porodici; 14) odlazak u sud ili drugi organ radi ostvarivanja svojih prava; 15) izlazak radi obavljanja neodložnog i drugog važnog posla. Uslovi i način ostvarivanja pogodnosti.“ (član 32)

„Pogodnosti iz člana 32 ovog zakona, odobravaju se zatvoreniku na osnovu procjene bezbjednosti, ponašanja tokom izdržavanja kazne i postignutog stepena realizacije programa tretmana i reintegracije zatvorenika. Pogodnosti iz člana 32 stav 1 tač. 1, 2, 3, 11, 12 i 13 ovog zakona, na molbu zatvorenika, a po pribavljenom mišljenju ili na predlog lica koje rukovodi zatvorom, odobrava starješina Zavoda. Pogodnosti iz člana 32 stav 1 tač. 4 do 10 i

2

tač. 14 i 15 ovog zakona, na molbu zatvorenika ili po sopstvenoj ocjeni, odobrava lice koje rukovodi zatvorom. Uz molbu za odobravanje pogodnosti iz člana 32 stav 1 tač. 11 do 15 ovog zakona, zatvorenik prilaže dokumentaciju u vezi razloga zbog kojeg traži izlazak. Pogodnosti iz člana 32 stav 1 tač. 11 do 15 ovog zakona, odobravaju se u trajanju do tri dana neprekidno, sa nadzorom ili bez nadzora službenika obezbjeđenja, po pravilu, o trošku zatvorenika. Prilikom korišćenja pogodnosti iz člana 32 stav 1 tač. 1, 2 i 3 i tač. 12 do 15 ovog zakona, zatvorenik je dužan da se javi policiji. U slučaju da zatvorenik koji koristi pogodnosti iz člana 32 stav 1 tač. 1, 2 i 3 i tač. 11 do 15 ovog zakona, neopravdano kasni u trajanju dužem od osam časova od isteka vremena za korišćenje pogodnosti, starješina Zavoda izdaje naredbu za izdavanje potjernice. Bliži uslovi i način ostvarivanja pogodnosti iz člana 32 ovog zakona, kao i način njihovog korišćenja, propisuju se Pravilnikom o kućnom redu.“ (član 33)

Pravilnik o kućnom redu za izvršenje kazni zatvora u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija (Službeni list CG, br.032/16 od 20.05.2016.godine, 035/16 od 03.06.2016. godine) propisuje:

“Prilikom odlučivanja o pogodnostima zatvorenika iz člana 32 Zakona, pribavlja se pisani izvještaj organizacione jedinice za tretman, organizacione jedinice za rad i organizacione jedinice za obezbjeđenje, i uzimaju u obzir:

- postignuti stepen realizacije programa tretmana i reintegracije, procjenu rizika i nivo bezbjednosti;
- dužinu efektivno izdržane kazne i dužinu boravka u zatvoru u kojem izdržava kaznu;
- zalaganje na radu i odnos prema sredstvima rada;
- odnos prema drugim zatvorenicima;
- odnos prema zaposlenim u Zavodu;
- vladanje i ponašanje tokom izdržavanja kazne;
- izrečene disciplinke mjere u toku izdržavanja kazne i ponašanja poslije izrečene disciplinke mjere.” (član 83)

“Radi odobravanja pogodnosti: korišćenja vikenda u krugu uže porodice, oodsustvo u trajanju od sedam dana u toku jedne godine, korišćenje cijelog ili dijela godišnjeg odmora u krugu porodice, prisustvo rođenju, vjenčanju, drugom važnom događaju u užoj porodici, prisustvo sahrani člana uže porodice, prisustvo rođenju, vjenčanju ili drugom važnom događaju u užoj porodici, odlazak u sud ili drugi organ radi ostvarivanja svojih prava i izlazak radi obavljanja neodložnog i drugog važnog posla, od policije se obavezno nabavlja procjena bezbjednosti.” (Član 84, stav 1)

“U slučaju da je na osnovu procjene bezbjednosti utvrđeno da se nijesu stekli bezbjedonosni uslovi, zatvoreniku se neće odobriti pogodnosti iz stava 1 Zakona.” (član 84, stav 4)

“Kad je procjenom bezbjednosti iz stava 1 ovog člana utvrđeno da se nijesu stekli bezbjedonosni uslovi za korišćenje pogodnosti, sljedeća procjena bezbjednosti ne može se tražiti prije isteka roka od 6 mjeseci od dobijanja prethodne procjene.” (član 84, stav 5)

Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda ("Službeni list CG" broj 42/2011 i 32/2014) propisuje:

“Zaštitnik/ca samostalno i nezavisno, na načelima pravde i pravičnosti, preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda, kad su povrijeđena aktom, radnjim ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja, kao i mjere za spriječavnje mučenja i drugih oblika nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja i mjere za zaštitu od diskriminacije”. (član 2)

“Zaštitnik ima pravo da sa licima koja su lišena slobode razgovara bez prisustva službenih lica”. (član 24)

„Postupak ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda pokreće se povodom pritužbe ili po sopstvenoj inicijativi“. (član 28, stav 1)

„Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda“. (član 41)

4. Zaključna ocjena

Ispitivanjem svih činjenica i okolnosti i uvidom u dokumentaciju Zaštitnik smatra da je XY uskraćeno pravo na korišćenje pogodnosti, u toku izdržavanja kazne zatvora, na osnovu nejasne, nepotpune i neutemeljene bezbjedonosne procjene, sačinjene od strane Uprave policije – CB Podgorica.

Naime, prema stavu teorije „bezbjedonosna procjena podrazumijeva službene mjere, aktivnosti, poslove i zadatke kojima ovlašćeni organ bezbjednosti, u zakonski predviđenoj proceduri, uz uvažavanje principa profesionalne etike, utvrđuje bezbjedonosnu podobnost lica i daje mu ili mu uskraćuje bezbjedonosnu dozvolu za ostvarivanje nekog njegovog prava.“¹

U dostavljenim službenim zabilješkama policijskih službenika navodi se da nije bilo moguće obaviti razgovor sa oštećenom porodicom jer niko ne boravi na teritoriji Crne Gore već se nalaze u Švajcarskoj, a zaključuje se da bi odobravanje pogodnosti izazvalo „uznemirenje kod oštećene porodice“. Ovim kontradiktornim navodima ozbiljno se dovodi u pitanje zaključak, jer se stiče utisak da je donešen na osnovu pretpostavki, a ne stvarno utvrđenog stanja na terenu.

Zaštitnik zapaža da u službenim zabilješkama nema podataka o licima sa kojima je obavljen razgovor, pa čak ni inicijala, niti se navode njihove pojedinačne izjave u vezi eventualnog povremenog boravka podnosioca pritužbe u njihovoj sredini. Međutim, rođaci i komšije podnosioca pritužbe, u pismenom obraćanju Zaštitniku navode, da je Gornja Veruša planinsko područje, sa svega nekolicinom stanovnika koji su ostali da žive u tom dijelu Veruše.

S tim u vezi Zaštitnik zapaža da se u službenim zabilješkama ne navodi veličina područja ni okvirno broj kuća i stanovnika Gornje Veruše, eventualno gustina objekata u naselju, sa koliko je lica razgovarano i po kom kriterijumu su odabrani. Takođe, način na koji je provjera obavljena ne daje uvjerljivu i kompletnu sliku stanja na terenu po pitanju stava mještana sredine.

Prednje je posebno važno imajući u vidu da je Zaštitniku, od strane porodice XY, dostavljeno više konkretnih imena stanovnika Gornje Veruše, sa slobodno datim ličnim podacima i svojeručnim potpisima, koji su se izjasnili da nemaju ništa protiv da podnosilac

---

¹ Bezbjedonosno provjeravanje lica- Saša Mijalković, str 5

pritužbe XY, što se njih tiče, može slobodno boraviti u svom kraju. Kako izjave ovih stanovnika predmetne sredine nisu u saglasnosti sa zaključkom Uprave policije, može se zaključiti da sa ovim licima nije razgovarano.

Sa druge strane, psihološka procjena podnosioca pritužbe, sačinjena od strane ZIKS-a, koja je već duži period pozitivna, ukazuje da je svojim vladanjem ispunio sve druge uslove za korištenje pogodnosti. Sprovedene terenske provjere od strane Uprave policije su upitne i ostavljaju prostor za arbitrarno i proizvoljno zaključivanje o bezbjedonosnoj situaciji, neadekvatnu procjenu i kršenje prava lica lišenog slobode. Naime, ovako sprovedene procjene ne daju osnov za zakonito i profesionalano zaključivanje i dovode u pitanje motivaciju osuđenih lica za što boljim vladanjem i što uspješnijom resocijalizacijom, kako bi u Zakonom predviđenom roku stečeno pravo na pogodnosti mogli iskoristiti. Neutemeljene bezbjedonosne procjene mogu se negativno odraziti na resocijalizaciju zatvorenika, a time i na zatvorski sistem i njegovu vaspitno popravnu ulogu.

Imajući u vidu navedeno, a polazeći od svojih ustavnih i zakonskih ovlašćenja, pridržavajući se načela prave i pravičnosti Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u cilju unapređenja tretmana zatvorenika i ostvarivanja Zakonom propisanih pogodnosti

PREPORUČUJE

Ministartvu unutrašnjih poslova - Upravi policije:

- I. da sprovede ponovni postupak bezbjedonosne procjene za podnosioca pritužbe XY, u skladu sa stavovima i zapažanjima iznesenim u Zaključnoj ocjeni ovog mišljenja;
- II. da se u budućem postupanju bezbjedonosne procjene obavljaju temeljno i sveobuhvatno u predviđenoj proceduri i da se zasnivaju na stvarno utvrđenom stanju na terenu.

Uprava policije je dužna da u skladu sa člano 42 stav 1 Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda u roku od 30 dana od prijema ovog mišljenja dostavi izvještaj Zaštitniku o preduzetim radnjama i mjerama na izvršenju preporuke.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Zdenka Perović

Dostaviti:
-Podnosiocu pritužbe
-Uprava policije
-CB-Podgorica
-ZIKS-u